

2009

150è aniversari del naixement de

Francesc Macià i Llussà

Vilanova i la Geltrú, 21 d'octubre de 1959

Barcelona, 25 de desembre de 1933

122è President de la Generalitat de Catalunya

L' "avi" de posat elegant, de poques paraules però proper a la gent i que il·lusionà un poble amb allò tant senzill de "la casa i l'hortet" i un projecte de país que deia:

***"Per una Catalunya
políticament lliure,
socialment justa,
econòmicament próspera i
espiritualment gloriosa"***

Macià va assolir el rang de tinent-coronel a l'exèrcit espanyol. Després de condemnar l'atac d'alguns oficials espanyols al setmanari La Veu de Catalunya i a la revista CuCut (1905), es va veure obligat a abandonar l'exèrcit, en lloc de claudicar i assolir la graduació de coronel.

Es presenta com a diputat de Solidaritat Catalana a les eleccions del 21 d'abril de 1907 per Barcelona i les Borges Blanques, d'on era originària la seva família. La rotunda victòria d'aquesta formació (44 dels 47 diputats de Catalunya) l'agafa a Santoña, on es trobava exiliat. Tornarà a ser reelegit el 1914, 1916, 1918, 1919, 1920 i 1923.

En la seva extensa trajectòria política va protagonitzar l'organització, l'any 1922, d'un moviment destinat a agrupar el catalanisme radical, l'Estat Català, que tenia com a precedent directe la Federació Democràtica Nacionalista, que el mateix Macià havia fundat el 1919.

El setembre de 1923, amb la dictadura de Primo de Rivera, Macià es refugia a Perpinyà. És en aquesta època quan, des de l'Estat Català desenvolupa el seu caràcter insurreccional mantenint contacte amb anarquistes i comunistes; i aconseguint l'ajut econòmic de les comunitats de catalans residents a Amèrica del Sud. Dóna suport a gairebé tots els intents insurreccionals que es produeixen a l'Estat espanyol. El 1925, Macià demana suport a Moscou per a la independència de Catalunya, sense un compromís concret.

El 1926 va intentar una acció armada contra la dictadura de Miguel Primo de Rivera, des de Prats de Molló, a la Catalunya Nord (Fets de Prats de Molló). Aquest intent d'Estat Català va ser avortat per la gendarmeria francesa, però li va fer guanyar molta popularitat a Catalunya.

Exiliat novament, viu a Bèlgica i a l'Argentina. Més tard, a l'Havana, i amb la col·laboració de Conangla i Fontanilles, funda el Partit Separatista Revolucionari de Catalunya del qual en fou president i aprova la constitució d'una futura República Catalana entre setembre i octubre del 1928.

Caiguda la dictadura del general Primo de Rivera, Macià retornà a Catalunya finalment el 22 de febrer de 1931 i, amb Estat Català, s'incorpora a Esquerra Republicana de Catalunya, dins del qual la seva organització gaudiria d'autonomia interna.

El 14 d'abril de 1931, després de les eleccions municipals espanyoles de 1931 que van donar la majoria al seu partit, Esquerra Republicana de Catalunya, Macià es presentà a la presidència de la Diputació de Barcelona per a "*prendre possessió*". El president de la Diputació, Joan Maluquer, li respongué "*només li cediré el palau per la força*" i Macià, posant-li la mà sobre l'espatlla diu "*consideri-ho un acte de força*". Macià, des del balcó del Palau de la Generalitat de Catalunya, proclamà la "República Catalana dins d'una federació de Repúbliques ibèriques" en compliment del Pacte de Sant Sebastià (1930), just hores abans que Niceto Alcalá-Zamora proclamés la república des de Madrid.

Aquesta declaració de Macià preocupà el govern provisional de la república, que envià en avió a Barcelona, el dia 17 d'abril, els ministres Fernando de los Ríos, Marcel·lí Domingo, i Lluís Nicolau d'Olwer. Després de tenses converses, s'arribà a l'acord que el consell format a Barcelona, actuï com a govern de la Generalitat de Catalunya. La recuperació d'un nom històric en el qual, ningú no havia pensat abans, permet resoldre el conflicte i obre el camí a una nova forma d'autonomia catalana.

El govern provisional català tenia com una de les seves missions principals impulsar la redacció d'un estatut d'autonomia, i fou designada a tal efecte una ponència que, reunida a Núria, ultimà el seu avantprojecte el dia 20 de juny de 1931. El text fou sotmès a consulta dels ajuntaments catalans, que s'hi pronunciaren a favor, i del cos electoral de Catalunya, amb un resultat també aclaparador. La definició de Catalunya com a Estat autònom dintre la República espanyola i la imatge d'aquesta com a federació voluntària de pobles s'avançava al procés constituent espanyol, que havia de ser la tasca del parlament que sorgiria de les eleccions generals a celebrar el 28 de juny del mateix any. De fet, la Constitució de la Segona República espanyola, aprovada el 9 de desembre de 1931, no establí un Estat federal, sinó un «*Estado integral compatible con la autonomía de municipios y regiones*». Calgué, en conseqüència, adaptar l'Estatut de Núria, que, un cop reformat, fou promulgat el 15 de setembre de 1932 sense sotmetre'l de nou al plebiscit dels catalans.

Macià va ser President del govern provisional de la Generalitat des del 28 d'abril de 1931 (posterior a l'efímer govern de la República Catalana del 14 d'abril). A les primeres eleccions, després de l'aprovació de l'estatut, va ser elegit President i formà el primer govern de la Generalitat estatutària des del 14 de desembre de 1932 fins a la seva mort, el 1933.

Francesc Macià, l'Avi, com l'anomenava el poble, morí envoltat dels qui l'estimaven el 25 de desembre i el seu enterrament, el dia 27, fou la més extraordinària manifestació de dol que ha viscut la Catalunya moderna.

El succeí a la Presidència de la Generalitat Lluís Companys i Jover. Companys fou detingut a França per la Gestapo i entregat al govern franquista. Va ser torturat i sotmès a un judici sumaríssim i sense garanties procesals i afusellat al Fossar de Sta. Eulàlia del castell de Montjuich, el 15 d'octubre de 1940. És l'únic president d'una nació democràtica assassinat pel feixisme, fins i tot durant la Segona Guerra Mundial. L'últim que va cridar va ser "**Per Catalunya!!!**".

Monument a Francesc Macià

Pça. de Catalunya, Barcelona

Deixat i ultratjat repetidament sense que ningú ho impedeixi.

Cap nació democràtica permetria aquest greuge a la seva dignitat.

